

Териториален план за справедлив преход за 2021 г.

Заглавие	Териториален план за справедлив преход на област Кюстендил
Версия	2.0
Настоящ възел	Balgarija
Коментари	-

Програмна(и) версия(и) за този териториален план за справедлив преход

CCI	Заглавие	Версия	Статус	Решение на Комисията
2021BG16FFPR003	Development of Regions	2.2	Приети от ЕК	C(2023)9266
2021BG16FFPR003	Development of Regions	2.1	Върнати на държавата членка с оставащи/последващи коментари	

Съдържание

Териториален план за справедлив преход - 1. Териториален план за справедлив преход на област Кюстендил (2.0)	3
1. Представяне на процеса на преход и определяне на най-силно засегнатите територии в рамките на държавата членка	3
2. Оценка на предизвикателствата, които създава преходът за всяка една от определените територии	6
Територия: Област Кюстендил	7
2.1. Оценка на икономическото, социалното и териториалното въздействие на прехода към неутрална по отношение на климата икономика на Съюза до 2050 г.	7
2.2. Нужди от развитие и цели до 2030 г. с оглед постигане на неутрална по отношение на климата икономика на Съюза до 2050 г.	9
2.3. Съгласуваност с други релевантни национални, регионални или териториални стратегии и планове	10
2.4. Предвидени видове операции.....	12
3. Механизми за управление.....	17
4. Специфични за програмата показатели за краен продукт или за резултат.....	19
Обосновка на необходимостта от специфични за програмата показатели за краен продукт или за резултат въз основа на предвидените видове операции	19
Таблица 1. Показатели за крайния продукт	20
Таблица 2. Показатели за резултатите.....	20

Териториален план за справедлив преход - 1. Териториален план за справедлив преход на област Кюстендил (2.0)

1. Представяне на процеса на преход и определяне на най-силно засегнатите територии в рамките на държавата членка

Позоваване: член 11, параграф 2, букви а) и б), член 6

1.1 Интегрираният план в областта на енергетиката и климата (ИНПЕК) за периода 2021 – 2030 е основният документ, в който се определят целите и мерките на националната политика в контекста на амбицията на ЕС да бъде климатично неутрален до 2050. Освен него се разработва и Стратегия за устойчиво енергийно развитие на България до 2030 с хоризонт до 2050.

Амбицията, заложена в ИНПЕК трябва да бъде актуализирана към средата на 2024 г, с намерение проект на план да бъде подготвен и представен през 2023 г, за да се ускори преходът към климатична неутралност и да се засили устойчивостта на енергийната система в съответствие със Закона за климата, пакета Подготвени за цел 55 и REPowerEU. Ще бъде взета предвид и оценката на окончателния ИНПЕК, направена от ЕК през февруари 2021 г. Следва да се положат специални усилия в областта на възобновяемата енергия, енергийната ефективност, енергийната сигурност и ограничаването на емисиите на парникови газове, за да се обосноват избраните пътища за преход до 2030 г. и до 2050 г., както и за да може същите да се интегрират, когато е уместно, в петте измерения на актуализирания ИНПЕК.

Предвидените пътища за енергиен преход отчитат също и Плана за възстановяване и устойчивост на България (ПВУ), съгласно който производството на електрическа енергия от въглища трябва да бъде преустановено най-късно до 2038 г. Приемането на Пътна карта за климатична неутралност, одобрена с резолюция на Народното събрание (НС) и определяне на окончателната дата за спиране на въглищата най-късно до 2038 г., е ключов ангажимент по етап 114 от ПВУ (15837/23 ADD 1).

За да обсъди цялостния път до 2026 г., до 2030 г. и след това до 2038 г, в средата на 2022 г е създадена специална Комисия за енергиен преход (КЕП). Докладът на КЕП е финализиран през септември 2023 г. (виж Анекс 2) и е одобрен с решение на МС №618/13.09.2023 г.

Очакван процес на преход към неутрална по отношение на климата икономика:

Прогноза за търсенето на електрическа енергия: В съответствие с целта за декарбонизация на търсенето на ел. енергия в Европа се предвижда нарастване на търсенето на електрическа енергия до 2050 г поради електрификация на отоплението, транспорта и промишлеността, както и производството на зелен водород

Прогноза за мощностите и производството

До 2026 г. новите ВЕИ мощности ще се увеличат с 3.5 GW, в резултат на което ВЕИ мощностите ще достигнат общо 5.2 GW и системите за съхранение (батерии) ще достигнат 1 GW

До края на 2026 г. се очаква намаление на инсталираните въглищни мощности съгласно декларираните намерения за инвестиции в нискоемисионни технологии от ключови оператори на инсталации и спрямо мерките в ПВУ, по които България ще поиска промени, включително добавяне на глава за REPowerEU.

Това взема предвид включително приетите на 17 ноември 2023 г. промени в Закона за енергетиката във връзка с дългосрочните договори за изкупуване на електрическа енергия. Съгласно чл. 93а, такива договори, вкл. споразумения за продължаване срока на действащи договори, не могат да се сключват, а производители, които са се възползвали от такива договори, не могат да получават нова държавна помощ за подпомагане на производството от въглища. Съответно след изтичането на дългосрочните договори на Марица Изток 1 (2026 г.) и Марица Изток 3 (март 2024 г.) всички централи използващи въглища ще продават произведената електрическа енергия единствено на свободния пазар и ще бъде необходимо да заплащат самостоятелно пълната стойност на квотите за въглеродни емисии.

До 2030 г. наличните мощности, използващи лигнитни въглища е планирано да бъдат до 1.6GW. ВЕИ мощностите ще бъдат доразвити като инсталираните мощности ще достигнат 7.5 GW, включително офшорна вятърна енергия и системи за съхранение на енергия с капацитет от 1.6 GW.

До 2035 г. може да бъде поддържан капацитет от 1 GW мощности, използващи лигнитни въглища, за обезпечаване на критичните нужди за осигуряване на националния електроенергиен баланс при различни климатични и геополитически сценарии, доколкото това е възможно съгласно секторните правила и правилата за държавна помощ. Това намерение не предопределя резултата от всяко решение, което ще бъде взето в това отношение до и по това време. Междувременно се очаква капацитетът на ВЕИ да надхвърли 10 GW към посочената година с включени офшорни вятърни електроцентрали с капацитет от 1.5 GW, както и системи за съхранение.

Не се очаква въглищните мощности да имат значима роля в енергийния микс на България след 2035 г. Добивът на въглища ще следва посочения по-горе процес на намаляване.

Тези прогнози за въглищния капацитет на национално и регионално ниво, вкл. постепенното спиране на въглищата най-късно до 2038 г., ще подкрепят актуализирания ИНПЕК.

Актуализацията на Пътната карта за климатична неутралност, базирана на доклада на КЕП ще вземат напълно предвид тези прогнози за развитието на въглищните мощности на национално и регионално ниво, вкл. постепенно спиране на въглища най-късно до 2038 г. Съгласно ПВУ, след решението на НС от 6.10.2023 г. и предварителната оценка на Европейската комисия за него, българските власти са в процес на актуализиране на Пътната карта към климатична неутралност, за да гарантират съответствие с изискванията на етап 114 от ПВУ най-късно до края на първото тримесечие на 2024 г. Ревизираната Пътна карта ще бъде представена за одобрение от НС. Тези ключови документи допълнително ще усилят процеса на преход, описан в ТПСП.

Развитието на производствения микс позволява да се поддържа нетният експортен баланс на България през целия хоризонт.

Намаляване на въглеродните емисии и прогноза за разходите на електроенергийната система: С нарастващата роля на производството на електрическа енергия от нискоемисионни източници, в прехода се очаква 80% намаление на емисиите на CO₂ в енергийния сектор до 2030 г. в сравнение с 1990 г (35 млн. тона емисии към базовата година) и над 90% намаление на емисиите на CO₂ в енергийния сектор от 2035 г нататък.

Енергийният преход се предвижда като структуриран процес, който се развива постепенно през годините главно до 2030 г, като дейностите по поэтапното преустановяване на производството на енергия от въглища ще бъдат завършени до 2038 г. Окончателната дата за поэтапно спиране на въглищата обаче все още предстои да бъде официално определена от НС в съответствие с изискванията на етап 114 от ПВУ.

Предвижда се развитие на заместващи базови мощности съпътстващо постепенното намаляване на производството на електроенергия от въглища.

За да подкрепи горепосочения процес на преход към климатично неутрална икономика, ПВУ концентрира 57,5 % от финансовите ресурси за зеления преход и мерки за трансформация в подкрепа на цели в областта на климата до 2026 г. По-специално, реформите и инвестициите включват намаляване на въглищата най-късно до 2038 г. и същевременно утвърждаване на капацитета на ВЕИ в страната до 2026 г., подкрепено от нови системи за съхранение на енергия и подкрепа за пилотни проекти за зелен водород. Паралелно е предвиден ресурс за подпомагане на дигитализацията и развитието на електропреносната мрежа, в подкрепа на интегрирането на новите ВИ и системи за съхранение. Планът предвижда инвестиции в размер на 1,3 млрд. евро в областта на ВЕИ, съхранението на електрическа енергия и капацитета на междусистемните връзки, както и близо 1 млрд. евро за енергийно ефективно обновяване на сградния фонд. Инвестициите в прехода ще бъдат допълнително подкрепени от ФСП. Рамката за разработване на планове за справедлив преход, вкл. създаването на качествени работни места, преобразуването на работни места и очакването на подходящо финансиране, е предоставена в ТПСП. Те подпомагат планирането, като осигуряват честен и справедлив преход, смекчавайки социалното въздействие и

въздействието върху заетостта. Подпомага се също справянето с недостига на работна ръка и умения, намалявайки енергийната бедност и осигурявайки равен достъп до основни услуги за всички на приемлива цена.

1.2 Териториите, които се очаква да бъдат най-негативно засегнати

Постигането на целите за климатична неутралност до 2050 ще бъдат съпътствани от предизвикателства на прехода и критични социално-икономически въздействия по отношение на декарбонизацията и трансформацията на електроенергийния сектор. Важно е уязвимостта на идентифицираните области да бъде надлежно адресирана от гл. т. на засегнатите заинтересовани страни и територии.

В приложение Г към доклада на България за Европейския семестър за 2020 са посочени 2 региона най-силно засегнати от прехода към климатично неутрална икономика-Стара Загора и Кюстендил. ЕК включи, по искане на българската страна, и област Перник, предвид че тези 3 области са най-уязвими от прехода, тъй като са ключови зони на концентрация на местен въгледобив и производство на енергия от въглища, както и на икономическата структура, свързана с тези дейности.

За да се идентифицират най-засегнатите територии, независим изпълнител извърши анализ през 2021 г. въз основа на проект, управляван от ГД Реформи на ЕК.

Анализът започва с преглед на бте статистически региона в страната (NUTS 2), 28 административни области и съставлящите общини. Избрани и анализирани са основните показатели, пряко свързани със засегнатите работни места в промишлените предприятия, свързани с изкопаеми горива:

-Емисии от енергийните отрасли

-Добив на въглища

-Производство на енергия от въглища

Определени са 3 региона, най-силно засегнати от прехода, в които е съсредоточен добивът на въглища и производството на енергия от тях.

Сравнителният анализ на демографските данни, профила на икономиката, брутна добавена стойност (БДС) и засегнатите работни места показва, че 3те района са изправени пред общи тенденции и предизвикателства (напр. обезлюдяване, застаряващо население, доминиране на МСП), но с различен мащаб.

Оценката на Стара Загора, Кюстендил и Перник идентифицира териториите в 3 категории:

- общини с находища на въглища (лигнитни или кафяви) и минни дейности,

- общини с разположени ТЕЦ на въглища,

- общини донори на работната сила, която пътува.

Регион Стара Загора е определена като най-силно засегнат, тъй като на територията са 4 ТЕЦ на въглища и мини. По отношение на потенциално засегнатите работни места също се очертава като най-засегната.

Водещата позиция на областта по БДС се дължи на енергийния комплекс Марица Изток, което показва структурната роля на промишлеността, използваща като суровина въглища, в икономиката на областта.

Прекратяване дейността на въглищните мини и ТЕЦ засяга територия извън границите на общините, в които са разположени ТЕЦ. Общините донори на работната сила също ще понесат социално-икономическите последици.

Комплекс МИ е териториална комплексна система, излизаща извън границите на Стара Загора.

Процесът на постепенно прекратяване на производството на енергия от въглища в комплекса МИ все още не е започнал, докато в Кюстендил и Перник вече е в ход

Кюстендил е най-уязвима от гледна точка на социално-икономическите и демографските

тенденции, тъй като процесът на постепенно преустановяване на добива на въглища и на производството на електроенергия от тях може да се проследи през последните две десетилетия. В същото време не е извършено планиране на нови работни места и икономически дейности.

В Кюстендил най-засегнати са общините Бобов дол, Дупница и Кюстендил. Предвижда се обаче справедливият преход да обхване цялата територия на областта с акцент върху въглищния и енергийния сектор. Индикативните инвестиционни намерения на оператора на ТЕЦ за постепенно заместване на съществуващите мощности, изгарящи въглища, с нискоемисионни технологии (извън подкрепа по ФСП), включително хибридни турбини и ВЕИ. Предвижда се над 200 MW ВЕИ мощности да бъдат в експлоатация в област Кюстендил преди 2030 г.

Териториалното разпределение на пряко засегнатите работни места е различно на общинско ниво в Кюстендил – най-висока е концентрацията на засегнатите работни места в общините Бобов дол, Дупница и Кюстендил, докато останалите общини в областта са засегнати в по-малка степен.

Териториалното разпределение на пряко засегнатите работни места на общинско ниво в **област Перник** е съсредоточено в община Перник, докато другата община в областта, засегната по отношение на емисиите в схемата за търговия с емисии (СТЕ), е Радомир.

Категоризация на най-засегнатите територии показва, че спирането на въглищните мини и ТЕЦ-овете засяга територия извън границите на отделните общини, в които се намират тези предприятия. Общините донори на работна сила (пътуващите) също ще поемат социално-икономическите ефекти от прехода.

През 2020 работната сила на минните/енергийните предприятия е съсредоточена в Кюстендил - 1,5 хил. служители, а само 0,1 хил. служители пътуват от други области. Най-засегнатите общини по отношение на загубата на работни места са Дупница-0,7 хил, Бобов дол-0,5 хил, Кюстендил-0,1 хил, Сапарева баня-0,06 хил.

В заключение, най-засегнатите територии в ЮЗР са:

Територии с находища на въглища, които понастоящем се експлоатират или вече са експлоатирани и се нуждаят от рекултивация за преход към климатично неутрална икономика:

- Община Перник и Община Бобов дол - находища и действащи въглищни мини

Територии с ТЕЦ, които се нуждаят от рекултивация, промишлена реконверсия и технологично преминаване към друг енергиен източник за преход към климатично неутрална икономика:

-Община Перник - ТЕЦ Република (електрическа мощност - 105 MW, инсталирана топлинна мощност - 502 MW)

-Община Бобов дол - ТЕЦ Бобов дол (630 MW)

Основни донорски територии на пътуващата работна сила:

-Общини Дупница, Кюстендил и Сапарева баня – за Кюстендил.

-Община Перник – за Перник.

Добивът на въглища в Кюстендил все още е в ход с пълния капацитет на ТЕЦ Бобов дол, като се използват местни въглища.

В Перник има концентрация на служители (хиляда души), базирани в град Перник и близките села на територията на общината.

Предстоящото въздействие върху работните места, декарбонизацията и прехода към климатично неутралност, при липса на смекчаващи мерки, ще бъде значително.

Детайлно описание на най-засегнатите територии в ЮИР е представено като допълнителна информация в раздел 1.2 на Анекс 1.

2. Оценка на предизвикателствата, които създава преходът за всяка една от определените територии

Позоваване: член 11, параграф 2, буква в)

Територия: Област Кюстендил

2.1. Оценка на икономическото, социалното и териториалното въздействие на прехода към неутрална по отношение на климата икономика на Съюза до 2050 г.

Позоваване: член 11, параграф 2, буква в)

Област Кюстендил е с най-неблагоприятните социално-икономически показатели в Югозападния регион. Територията ѝ е 3 086 км², гъстотата на населението е по-ниска от средната за страната, като се има предвид ниският брой на населението в областта (116 619 души). Областта е с лошо структуриран трудов ресурс, като през 2019 г. равнището на безработица е едно от най-високите в България (8,1%), а средната годишна заплата (5 846 евро) е значително по-ниска от средната за България.

Кюстендил е на трето място по БДС сред всички области в България и на последно място в Югозападния район с 964 млн. лв. Освен това Кюстендил има малък дял в икономиката на региона на ниво NUTS 2 поради непропорционалния принос на София (столица). Областта е ориентирана към услугите по отношение на профила на заетата работна сила, като БДС от промишлеността е по-малко от една трета, а ~10% от БДС идва от селското стопанство. През 2019 г. 29% от БДС в областта се дължи на индустриалния сектор, включително подсектори с емисии на парникови газове, като енергетиката и фармацевтиката. Показателно е, че 20,4 % от БДС на областта идва от минния и енергийния сектор, а 17,8 % от населението в трудоспособна възраст е заето в тези или свързани с тях предприятия. Освен това ТЕЦ "Бобов дол", разположена на територията на областта, е петият по големина генератор на емисии от СТЕ в страната. По-голямата част от БДС на областта (62 %) идва от сектора на услугите, който включва и подсектори с висока въглеродна интензивност, като например транспорта.

Една от основните характеристики на икономиката на областта е ниското ниво на преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ). През 2019 г. стойността на ПЧИ в нефинансовите предприятия в област Кюстендил възлиза на 43,4 млн. евро, което формира едва 0,17% от структурата на показателя на национално ниво. Неблагоприятното текущо икономическо положение на областта ще се усложни допълнително от загубата на голяма част от БДС, която идва от минния и енергийния сектор, поради прехода. Освен това е налице непряко въздействие върху предприятията, които взаимодействат с компаниите от минния и енергийния сектор. Това са доставките на специализирано минно оборудване, инструменти, резервни части и т.н., както и спомагателните дейности в минното дело (напр. възстановяване и третиране на отпадъци, административна дейност, транспорт и т.н.).

Ниските годишни заплати в областта (10 516 лв.) водят до стандарт на живот под средния за страната.

Кюстендил се нарежда сред областите с най-ниска работна сила в Югозападния регион с коефициент на икономическа активност 69,4%. Коефициентът на заетост е нисък, което се дължи на неблагоприятната икономическа среда в момента.

Област Кюстендил е с второто най-високо ниво на безработица в региона NUTS 2 - 7,31%. Това показва структурните различия, свързани с работната сила. Лицата на възраст над 50 години имат най-висок дял сред всички регистрирани безработни - показател, който може да се влоши допълнително в резултат на прехода, тъй като броят на безработните ще се увеличи.

Освен това 48% от всички безработни лица нямат квалификация (основни умения), 24% са специалисти, а 27% са професионално квалифицирани работници. Следователно значителна част от всички безработни лица се нуждаят от професионална преквалификация, повишаване на квалификацията и основна квалификация.

Над 70 % от работната сила в област Кюстендил е с висше, средно и средно професионално образование, което предоставя възможности за заетост в секторите на средните и средно високите

технологии, както и в сектора на услугите. Квалификацията на работната сила се отнася до няколко икономически сектора - селско стопанство (овощарство), преработваща промишленост (хранителни продукти, напитки, облекло, обувки и други кожени изделия), строителство и туризъм (селски и СПА).

Процесът на преход изисква и прилагането на целенасочени мерки, за да се преодолее не само отрицателното въздействие на прехода към неутрална по отношение на климата икономика, но и агломерационната "сянка" на столицата София. Понастоящем близостта до столицата не е фактор за растеж, а по-скоро причина за негативни тенденции като "изтичане на мозъци", оттегляне на работна ръка и инвестиции и други регионални предизвикателства.

Затихващи и трансформиращи се сектори:

Секторите в област Кюстендил, са: добив на въглища, производство на енергия от въглища (в т.ч. електроенергия, топлинна енергия и пара), доставка на специализирано минно оборудване, инструменти, резервни части и др., както и спомагателни дейности в минното дело (напр. възстановяване и третиране на отпадъци, транспорт, административни дейности и др.).

Трансформиращите се сектори в област Кюстендил, които ще могат да трансформират своите дейности и да се адаптират към неутрална по отношение на климата икономика, са доставката на специализирани инсталации за производство на енергия, машини и части, както и спомагателни дейности за производство на енергия.

По отношение на загубата на приходи в общинския бюджет има една община в областта, която ще бъде най-засегната от загубата на вноски от мините - община Бобов дол, която през 2020 г. е имала 44,16% от бюджета си, идващи от ТЕЦ "Бобов дол".

В този контекст подкрепата за икономическата диверсификация на районите следва да се съчетае с преквалификация и преквалификация на служителите от западащите/преобразуващите се сектори, за да отговарят на нуждите на пазара на труда в икономиката след прехода.

Поради емисиите на парникови газове процесът на преход засяга предимно минните и енергийните компании, работещи с въглища. Техният дял в емисиите на парникови газове е определящ за успеха на прехода към неутрална по отношение на климата икономика. Поради това засегнатите работни места се определя на базата на секторите В и D на NACE в област Кюстендил.

На този етап предоставянето на специфични цифрови показатели за засегнатия персонал е само индикативно. Очаква се приблизително 8-10% средногодишно намаление на преките и непреките работни места до 2030 г., което налага навременно създаване на подходяща алтернативна заетост.

След 2030 г. се очаква постепенно по-нататъшно намаляване на заетостта в електроцентралите, работещи с мини и лигнитни въглища, в съответствие с окончателното преустановяване на използването на въглища до 2038 г., което ще изисква допълнителни усилия за гарантиране на качествена алтернативна заетост и че никой няма да бъде изоставен.

Въздействието върху местния пазар на труда ще бъде значително, тъй като минният и енергийният сектор са структурният икономически сектор и работодателят. За област Кюстендил като референтни точки са взети две конкретни години — 2030 г. (намаляване на емисиите от въглищни ТЕЦ) и 2038 г. (последната планирана дата за приключване на постепенното прекратяване), за да бъдат приведени в съответствие с очакваните промени, както е посочено в глава 1. През първата етапна година ще бъдат необходими около 2.2 хиляди алтернативни съответни работни места в други икономически сектори, което съответства на по-слабото използване на капацитета на въглищните ТЕЦ. До 2038 г. още 2.7 хиляди нови работни места в други икономически области се очаква да бъдат създадени с постепенния напредък на енергийния преход до окончателното премахване на въглищата до 2038 г.

Неблагоприятната структура на уменията на работната сила може да се влоши допълнително от постепенното закриване на интензивни на емисии икономически сектори, което се отнася както за средно, така и за нискоквалифицираните работници. Добивът на въглища и производството на електроенергия от въглища в областта имат дълга традиция, което предполага, че много служители

притежават набор от умения, свързани с индустрията в областта, и ще се нуждаят от преквалификация, повишаване на квалификацията и основна квалификация, за да отговорят на нуждите на бъдещата икономика.

Новите умения, които трябва да бъдат създадени, следва да са свързани с чистата енергия и енергийната ефективност, в т.ч. слънчеви панели, електрическо оборудване и технически елементи за слънчеви панели, кабели, инвертори, алуминиеви рамки за фотоволтаични системи, електролизери за водород, допълнително оборудване за водороден газ, геотермално оборудване - тръби, клапани, автоматизация и др.

Освен това всички останали активни икономически сектори следва да бъдат подкрепени, за да създават нови работни места и да прилагат мерки за декарбонизация, като например производство на чиста енергия и мерки за енергийна ефективност, инсталиране на оборудване с по-голям капацитет и намаляване на емисиите на парникови газове и др.

Преходът към неутрална по отношение на климата икономика ще се отрази на териториите в различни аспекти:

- Мините ще се нуждаят от мащабна рекултивация, каквато досега не е имало в България. Обикновено дейностите по рекултивация изискват участието на голям брой работници и отнемат дълъг период от време, като по този начин се създава алтернативно използване на наличния трудов ресурс от мините. Въглищните мини (открити или подземни) и прилежащите им терени са публична държавна собственост. Дружествата, които ги експлоатират, имат концесионни договори, но не притежават собственост върху земята.

- Рекултивирания терени биха били подходящо място за алтернативни инвестиции - например фотоволтаици или кафяви площи, а не за земеделски площи/земя;

Използването на капацитета на ТЕЦ, работещ на въглища постепенно ще намалее.

- ВЕИ и други нисковъглеродни технологии трябва да заменят въглищни мощности.

- Настоящата структура на работната сила, наета в секторите В и D на NACE, дава възможност за евентуално пренасочване към нови промишлени дейности (изискващи предимно средноквалифицирана работна сила).

Планираното заместване на производството на електроенергия на базата на въглища с ВЕИ и други промишлени дейности ще засегне значително системата за управление на мините, която включва ограничаване и закриване на оперативните единици за по-кратки от планираните периоди на експлоатация. Такова ранно ограничаване на планове за минно дело изисква подходящо управление на дейностите по модернизация и след затваряне, които се предоставят от квалифициран персонал и се осигуряват с финансова подкрепа, за да се избегнат всякакви неблагоприятни последици за околната среда.

2.2. Нужди от развитие и цели до 2030 г. с оглед постигане на неутрална по отношение на климата икономика на Съюза до 2050 г.

Позоваване: член 11, параграф 2, буква г)

Преходът към неутралност по отношение на климата (енергетиката е най-значимият източник на емисии на парникови газове - през 2020 г. този сектор е отговорен за 71,29 % от общите емисии, като основният източник е изгарянето на твърди горива - 49 %, следвано от течните горива с 35,3 % и газообразните горива с 13,7 %) ще доведе до няколко ефекта, повечето от които са свързани със закриването и преобразуването на минните и енергийните дружества.

Необходимостта да се адресират последиците от преход към неутрална по отношение на климата икономика трябва да се осъществи чрез диверсификация на икономическите дейности и смекчаване на социално-икономическите предизвикателства. Това може да бъде постигнато чрез подкрепа за новосъздадени МСП и модернизиране на съществуващите в сектори с висок

потенциал.

Според Интегрирания план в областта на енергетиката и климата на Република България през 2030 г. делът на възобновяемата енергия в енергийния микс на България трябва да нарасне до 27,09% от брутното крайно потребление на енергия. ВЕИ капацитетът нараства експоненциално и България реши да увеличи амбициите си за ВЕИ. Базираното на въглища електричество (за енергийна употреба) вече постепенно се заменя с възобновяемо електричество. Остатък от ВЕИ или допълнителен капацитет на място (в комбинирани инсталации) ще се използва за възобновяемо производство на водород.

Най-важният ефект от прехода ще бъде резултат от постепенното намаляване на мощностите и на добивната дейност в региона. Това се очаква да доведе до значително намаляване на емисиите на парникови газове и ще изисква инвестиции в МСП в приоритетни сектори, образование, преквалификация, повишаване на квалификацията.

За да се справи с някои от предизвикателствата на прехода, област Кюстендил е подписала меморандум за партньорство с Националната компания "Индустриални зони", който предвижда създаването на индустриални паркове, които да предоставят подходяща среда за инвеститори в МСП. Следните икономически дейности могат да се считат за достъпни за област Кюстендил: предприятия за преработка на храни (пресни плодове и зеленчуци, консервирани храни и др.), текстилна промишленост, инсталации за биогаз (биометан), производство на обувки, спортно оборудване и др.

Област Кюстендил разполага и със значителен потенциал за възобновяема енергия.

Като се има предвид, че в региона няма висше учебно заведение и има само един земеделски институт, инфраструктурата за научноизследователска и развойна дейност в област Кюстендил е оскъдна. В тази връзка други преходни мерки, които следва да се осъществят, са съвместни научноизследователски и развойни дейности между академичните среди и бизнеса (напр. чрез инкубатори и индустриални клъстери). Такива ще доведат до развитие на нови знания, които са основа за въвеждане на нови технологии и иновации на продукти и процеси, а също така биха могли да бъдат места за повишаване на квалификацията и преквалификация.

Едно от основните идентифицирани предизвикателства е необходимостта от повишаване на техническия капацитет на заинтересованите страни (общини, МСП и др.) за подготовка и изпълнение на проекти, финансирани от ЕС. Поради това следва да се създаде агенция за регионално развитие, която да обединява и координира интересите на заинтересованите страни, така че те да поемат отговорността за процеса на преход.

По отношение на резултатите се очаква изпълнението на горепосочените мерки от ТПСР да допринесе за постигането на следните три основни цели:

- Прехвърляне на работни места към нови промишлени дейности в секторите в преход и тези с висок потенциал за създаване на БДС във връзка с решенията за ВЕИ, като например съхранението на енергия
- Масивна рекултивация на минните обекти, включваща голям брой работници, като по този начин се създава незабавна алтернативна възможност за използване на наличния трудов ресурс от мините и подходящи места за алтернативни инвестиции - фотоволтаични централи или индустриални обекти;
- Преминаване към други енергийни източници за намаляване на въглеродните емисии чрез фотоволтаична енергия, зелен водород, геотермална енергия, вятърна енергия или биометан.

2.3. Съгласуваност с други релевантни национални, регионални или териториални стратегии и планове

Позоваване: член 11, параграф 2, буква д)

Финансирането, предоставено в рамките на ФСП, е фиксирано и може частично да отговори на установените предизвикателства. В допълнение към ФСП има значителен принос от бюджета на ЕС чрез различни инструменти, включително Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Кохезионния фонд (КФ), Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+) и Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ). Съществуват и няколко възможности за финансиране на национално равнище, които са насочени към някои от съответните стълбове и мерки в рамките на териториалните планове за справедлив преход.

Информацията по-долу обобщава тази последователност по отношение на:

1) Национален план за възстановяване и устойчивост, Стълб "Зелена България", Компонент "Кръгова и нисковъглеродна икономика", Реформи/инвестиции (допълнителни обяснения са предоставени в глава 1):

- Създаване на национален фонд за декарбонизация;
- Улесняване и повишаване на ефективността на инвестициите в енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради;
- Разработване на определение и критерии за "енергийна бедност" за домакинствата в Закона за енергетиката;
- Енергийна ефективност на сградния фонд;
- Програма за финансиране на единични мерки за използване на енергия от възобновяеми източници в еднофамилни и многофамилни сгради;
- Енергийно ефективни общински системи за външно изкуствено осветление;
- Механизъм за финансиране на проекти за енергийна ефективност и ВЕИ заедно със сметките за енергия;
- Стимулиране на производството на електроенергия от ВЕИ;
- Цифрова трансформация и развитие на информационните системи и системите в реално време на Електроенергийния системен оператор в условията на нисковъглеродна икономика;
- Изготвяне и приемане на Национална пътна карта за подобряване на условията за разгръщане на потенциала за развитие на водородните технологии и на механизмите за производство и доставка на водород;
- Схема за подкрепа на пилотни проекти за производство на зелен водород;
- Либерализация на пазара на електроенергия;
- Развитие на нисковъглеродна икономика и създаване на Комисия за енергиен преход и пътна карта за постигане на неутралност по отношение на климата;
- Декарбонизация на енергийния сектор;
- Създаване на държавно предприятие "Конверсия на въглищните региони" за успешен преход;
- Подобряване на корпоративното управление на държавните дружества в енергийния сектор;
- Схема за подпомагане на изграждането на минимум 1,4 GW ВЕИ и батерии;
- Развитие на използването на геотермална енергия в България за производство на електричество и топлина;
- Национална инфраструктура за съхранение на електрическа енергия от ВЕИ (RESTORE).

2) Програми, финансирани от ЕФРР, ЕСФ, Кохезионния фонд и други съответни области на политиката:

- Развитие на регионите;
- Конкурентоспособност и иновации в предприятията;

- Изследвания, иновации и цифровизация за интелигентна трансформация;
- Изследвания и иновации;
- Развитие на човешките ресурси;
- Образование;
- Околна среда;
- Транспортна свързаност;
- Техническа помощ.

3) Териториална стратегия за развитие на Югозападния регион 2021-2027 г;

4) Иновационна стратегия за интелигентна специализация 2021-2027 г.

2.4. Предвидени видове операции

Позоваване: член 11, параграф 2, букви ж) — к) и член 11, параграф 5

Инициативите се вписват в 3 стълба, които отразяват предизвикателствата и нуждите на Кюстендил.

Стълб 1 - Индустрия за устойчиви енергийни решения

Стълб 2 - Социална подкрепа и подкрепа за заетостта

Стълб 3 - Разнообразяване на местната икономика

Хоризонталният приоритет е насочен към повишаване на капацитета на УО и на бенефициентите.

Средствата от ФСП, предвидени за региона на Кюстендил, възлизат на 122 млн. евро.

СТЪЛБ 1

1. Рекултивация на минните терени

Възстановяване нарушените от минната дейност терени, при спазване принципа "замърсителят плаща" (извън обхвата на дейностите, ангажимент на концесионера) и подготовката им за алтернативни икономически дейности ще бъдат подкрепени. В дейността ще бъде ангажирана пряко засегнатата работна сила поради специфичната квалификация и умения, които притежава. Терените не представляват никаква друга форма на екологични щети, за които националното законодателство би предвидило отговорност на операторите (минните компании).

Рекултивацията на кариерите за въглища изисква спазване на националните и европейски екологични изисквания, като трябва да се извършват с ресурса от наличен квалифициран персонал, тежко минно оборудване и технологична механизация. Рекултивацията изисква умения, сходни с уменията на най-пряко засегнатите от прехода работници, както и управление на текущите дейности по добив на въглища паралелно с рекултивацията и планиране и подготовка на освободените терени за по-нататъшни промишлени дейности. Съществуващите планове за рекултивация на въглищни мини не отразяват нито по-ранното от планираното затваряне на въглищните мини, нито нуждите от новопланирани индустриални приложения на територията на кариерите.

Мярката ще включва дейности за подобряване на рекултивирани земи за специфични икономически дейности, като например развитие на индустриални зони или изграждане на мощности за ВЕИ като надграждане на законовите задължения на концесионерите за рекултивация, при спазване принципа "замърсителят плаща". Предвиждат се проекти за промяна на предназначението, обхващащи набор от опции, включително базирани на природата решения (виж Анекс 3 за детайли относно принципа замърсителят плаща).

2. Подпомагане на МСП за производство на съоръжения за възобновяема енергия

Целта е да се привлечат инвеститори от МСП в производството, да се осигури алтернативна заетост и да се гарантира енергийният преход на България. Очаква се инвеститорите да създадат местни производствени мощности. Такива съоръжения могат да действат като привличащи други инвеститори за останалата част от региона и да генерират ползи за заетостта. Очаква се те да изискват умения, тясно свързани с уменията на най-пряко засегнатите работници. Подкрепата ще се предоставя на открита и конкурентна основа. Може да включва както подкрепа за оперативни, така и за капиталови разходи. Предвижда се оперативните разходи да включват разходи за възнаграждения, както и целево обучение за преквалификация и повишаване на квалификацията на работници, които преди това са били ангажирани във въглищни и добивни дейности. Нови или съществуващи МСП ще прилагат мерки за НИРД, проектиране и производство на инсталации за геотермална енергия и др видове съоръжения за енергия, вкл водород

3. Създаване на индустриален парк за чисти технологии (с нулеви емисии)

Подкрепа за разширяване или създаване на индустриален парк с фокус върху решения в областта на чистите технологии, който да бъде лице на преустройството на региона. Ще бъде осигурена и насърчавана подкрепа в подсектори с най-голям местен потенциал, като селско стопанство и производство на хранителни продукти и напитки, лека промишленост, туризъм и чиста енергия. Подкрепата ще бъде насочена към МСП и стартиращи фирми. Предвидените допустими разходи включват създаването на вътрешна техническа инфраструктура, социални и административни съоръжения. Ще се предоставя подкрепа за съоръжения за местно производство и съхранение на електроенергия, центрове за създаване на мрежи, бизнес инкубатори, цифровизация, както и за развитието на съществуващи индустриални зони в близост до Кюстендил и Бобов дол.

4. Подпомагане на фотоволтаични паркове и производство и използване на зелен водород, вкл съхранение на енергия

Подпомагане на декарбонизацията на енергийния сектор и използване на активите по отношение на консолидираната собственост върху големи площи, подходящи за инсталации за слънчева енергия и за производство и използване на зелен водород. За зеления водород подкрепата ще бъде насочена към технологии и оборудване за производство, съхранение и доставка, вкл доставка на оборудване и разработване на софтуер, изграждане на капацитет, обществени информационни кампании и мерки за повишаване на осведомеността. Подкрепата е насочена и към използването на водорода като средство за съхранение на енергия, топлинен и/или химически агент. Това включва производство и изграждане на водородни ел. клетки, хидролизатори за водород за обществено отопление, транспорт и друго водородно оборудване, необходимо за преминаването към водорода като енергиен източник. Интегрираните проекти за зелен водород ще бъдат приоритизирани. Подкрепа ще се предоставя и за отделно производство или използване на зелен водород, тъй като това е нова технология и проектите са демонстрационни.

Въздействието върху заетостта има както етапа на строителство, така и на етап поддръжка, обучение на работници за проекти за ВЕИ, съхранение на енергия и водород в други райони на страната. Мярката допълва тази за рекултивация, както и мерките за насърчаване на ВЕИ и създаване на пътна карта за водорода, както е предвидено в други фондове на ЕС, които ще подпомогнат декарбонизацията на някои индустрии, използващи изкопаеми горива. Проекти с "печат за високи постижения" по програма Хоризонт Европа, също ще бъдат приоритетни по тази схема за подпомагане.

5. Производство и разпространение на биогаз (биометан) и енергия от биомаса от раст. произход

Биометанът се използва като алтернативно гориво с ниски емисии и създаващо работни места, на базата на органични отпадъци - за промишлени цели. Биометанът и биомасата ще отговарят на критериите за устойчивост, определени в Директива 2018/2001. Изпълнението на критериите за устойчивост ще бъде предмет на доказване от страна на кандидатите. Мярката ще подпомогне намаляването на емисиите на парникови газове. Оползотворяването на раст. биомаса ще подпомогне за създаване на работни места и БДС

Обхватът на приложение на мярката няма да включва селскостопански остатъци и/или селскостопански отпадъци.

6. Подкрепа за използване на геотермална енергия за търговски цели и централно отопление

Кюстендил има значителни геотермални ресурси, които стимулират развитието на местния туристически сектор. Целта на тази мярка е да се разшири използването на този местен ресурс за други потенциални предприятия, напр производство, селско стопанство и производство на енергия, за да се катализират възможностите за достъпно и нискоемисионно производство и да се намали търсенето на електроенергия от местната икономика. Точният потенциал ще бъде проучен от кандидатите на етапа на кандидатстване.

СТЪЛБ 2

7.Картографиране на уменията на засегнатата работна сила (виж Анекс 2)

Подробна оценка на уменията и компетенциите на персонала на ТЕЦ-овете и въглищните мини е много важна за успешното моделиране на мерките за преквалификация и повишаване на квалификацията на засегнатата работна сила. Тази дейност ще се реализира на 2 етапа:

1. Програмиране

МЕ заедно с отговорните министерства, синдикатите, бизнеса и ключови местни заинтересовани страни, разработи Пътна карта за картографиране на уменията и потенциала за развитие, повишаване на квалификацията и преквалификация на засегнатата работна сила от процеса на преход.

2. Изпълнение

Изготвяне на методология и оценка на уменията и компетенциите на 15 000 заети в ТЕЦ-ове и въглищните мини с ресурс от ПРЧР. С ресурс от ПРР, след одобрение на ТПСР, ще се изготви картографиране на 30 000 косвено засегнати лица (членове на семействата на заети лица в ТЕЦ и въглищните мини, работещи в свързаните индустрии). На база получената информация ще се програмират мерките по ФСП за кариерна подкрепа и повишаване на квалификацията и уменията на работната сила.

8.Междурегионален център за ПОО

Подкрепа за разработване и изпълнение на програми за професионално развитие или преквалификация, курсове и програми за обучение, стажове, практическо обучение в съответната област на потенциално засегнатата работна сила на работното място вкл. в партньорства със синдикати, НПО научноизследователски организации с цел осигуряване на квалифициран персонал за работа в зелени сектори.

Преквалификация и повишаване на квалификацията на работници за новите работни места, вкл. компенсации за служители в периода на обучение докато все още работят при **настоящи/преходни/нови работодатели**, активно подпомагане на търсещите работа, кариерно консултиране, подпомагане на намирането на работа, развиване на предприемачески умения. Мерките ще бъдат насочени и за групите в неравностойно положение и младежите.

Повишаване на квалификацията на работниците и стимулиране на прехода на новоквалифицираните работници към друга работа.

9.Енергийна ефективност, вкл справяне с енергийната бедност

Мярката ще подкрепи ЕЕ в жилищни сгради с акцент върху енергийно бедните домакинства и уязвимите потребители на енергия с оглед справяне с енергийната бедност. Обновяване на сгради, вкл внедряване на ВЕИ, отоплителни и климатични инсталации. Това ще смекчи въздействието на процеса на преход чрез облекчаване тежестта от нарастващите енергийни разходи и ще запълнят произтичащите несъответствия в производството на енергия чрез комбинация от интервенции за ЕЕ и използване на ВЕИ. Интервенциите за ЕЕ ще допринесат за намаляване потреблението на енергия и въглеродния отпечатък в региона. При изпълнението на дейностите ще се използва националната дефиниция за енергийна бедност и уязвими потребители съгласно Закона за енергетика, след като започне да се прилага.

10. Подпомагане на произвеждащи потребители потребители и енергийни общности

По тази операция може да се предоставя подкрепа за:

-домакинствата за инсталации за производство на ел. енергия от възобновяеми източници, съвместно със съоръжения за съхранение на електрическа енергия ако е приложимо, с цел превръщането им в потребители на собствена електрическа енергия от възобновяеми източници (по смисъла на ЗЕВИ);

-създаването на общности за възобновяема енергия (по смисъла на Директиви 2018/2001 и 2019/944), които да произвеждат, потребяват, съхраняват излишните количества енергия от възобновяеми източници, както и да споделят и/или търгуват в рамките на общността за възобновяема енергията, произведена от инсталации, притежавани от общността за възобновяема енергия.

СТЪЛБ 3

11. Диверсификация и адаптиране на предприятията към икономическия преход

Подкрепа за местните предприятия за адаптиране на нуждите им и степента на развитие. Фокусът е да се гарантира, че те могат да се адаптират и интегрират във веригата на стойността по отношение на новите икономически дейности, вкл повишаване на заетостта в сектора на ЕЕ. Целта е да се подкрепи заетостта в региона. Подкрепата може да включва закупуване на ново оборудване и осигуряване на специализирано обучение на персонала и за нематериални активи; мерки за ЕЕ, подкрепа за цифровизацията на предприятията. Фокусът са сектори, определени като приоритетни за региона, като производството на хранителни продукти и напитки, леката промишленост, туризма и чистата енергия, включително водорода и свързаната с него инфраструктура за пренос.

Мярката ще позволи също така нисковъглеродна местна транспортна свързаност.

12. Център за научни изследвания и иновации

Подкрепа за сътрудничеството между академичните среди и бизнеса чрез иновационен технологичен център за осигуряване на благоприятна среда за привличане на изследователи и кариерно развитие, първокласна инфраструктура за укрепване и надграждане на експертния опит и способностите за разработване на висококачествени научни резултати и превръщането им в иновативни продукти, системи и услуги. Центърът ще предоставя целенасочена подкрепа за развитието на НИРД в новосъздадени предприятия и ще осигурява подкрепа за пазарната реализация на техните изследвания, вкл чрез регистрация на интелектуална собственост и развитие на екосистема (насърчаване на предприемачеството, консултантски услуги, бизнес инкубатори). Центърът ще се съсредоточи върху алтернативната енергия и водорода.

ХОРИЗОНТАЛЕН СТЪЛБ: ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ

- ТП за УО на ПРР

- Министерство на енергетиката в своята координираща роля по ТПСР

- Периодично обучение на персонала на заинтересованите страни, техническа помощ/специализирана експертиза от външни организации за бенефициентите

- Изследвания, предпроектни проучвания, проучвания на потенциала на МСП на областно ниво, анализи и др.

- Подкрепа за механизъм и капацитет на заинтересовани страни за прехода към климатично неутрална икономика

- Обучения за местната/регионалната администрация

- Информационни дни, организирани с подкрепата на социалните партньори

Виж допълнителната информация в Анекс 1.

чл. 11 (2) (з): Няма да се подкрепят производствени инвестиции в предприятия, различни от МСП.

чл. 11 (2) (и): Инвестиции за намаляване на емисиите на парникови газове от дейности,

изброени в приложение I към Директива 2003/87/ЕО, не се подпомагат.

чл. 11 (2) (й): Синергиите и допълняемостта с други съответни програми на ЕС са описани в Анекс 1.

чл. 11 (2) (к) и чл. 11 (5): Синергиите и допълняемостта с планираната подкрепа по другите стълбове на Механизма за справедлив преход са описани в Анекс 1.

Стълб II ще подкрепя инвестиции във ВЕИ, НИРД, цифровизация, транспортни връзки, улавяне и използване на въглерод и улавяне и съхранение на въглерод (извън СТЕ) - виж Анекс I.

Стълб III ще подкрепя инвестиции във ВЕИ, чиста енергия, кръгова икономика, транспортни връзки и други сектори – виж Анекс I.

3. Механизми за управление

Позоваване: член 11, параграф 2, буква е)

Партньорство

За да се спази принципът на партньорство, да се гарантира контрол върху процеса на местно ниво, да се гарантира, че плановете отговарят на местните нужди и да се осигури гладко изпълнение на плановете ще бъде осигурен координационно-управленски механизъм - на национално и на местно ниво.

Национално ниво - представители на всички институции, отговарящи за планирането и изпълнението на ангажиментите и целите за климатичен преход в рамките на Механизма за справедлив преход. То ще има функциите по мониторинг и контрол на цялостното изпълнение на поетите ангажименти в териториалните планове на национално ниво.

Местно ниво – сформирание на местни комитети в отделните райони с широк кръг от заинтересовани страни, пряко ангажирани с реализацията на инвестициите и дейностите от териториалните планове на регионално ниво, чрез които се допринася за постигането на националните цели и приоритети в областта на климатична неутралност. Ще имат функции по наблюдение и докладване напредъка, идентифициране на рискове, както и възможност за изготвяне на предложения към националното ниво за изменение/актуализация на ТПСП.

Двете нива ще бъдат сформирани на база ясно разписани функции и отговорности, като водещият им ангажимент ще бъде да подпомагат УО на ПРР 2021-2027 г. Заинтересованите страни на местно ниво ще бъдат определени на база предварително определена процедура за структуриране на местен комитет за ФСП. Функционирането на местното ниво ще бъде осигурено в рамките на техническата помощ по ПРР 2021-2027 г.

Той ще улесни подхода отдолу нагоре, като предложи конкретни мерки, инициативи, планове за действие и инвестиции, съобразно нуждите на областта и общината и ангажираността на местните заинтересовани страни и потенциални партньорства.

Друг ключов приоритет в подкрепа на принципа на партньорство и активното ангажиране на гражданите е насърчаването и даването на възможност за независим граждански мониторинг на изпълнението на ПРР чрез външни/независими наблюдатели (например организации на гражданското общество и/или независими експерти) и прилагането на пактове за почтеност за операции от стратегическо значение в рамките на ФСП. Това ще допринесе за повишаване информираността на заинтересованите страни напр чрез съвместни срещи за обсъждане на конкретни проблеми, тематични обучения на независимите наблюдатели.

За да се гарантира синергия и допълняемост на наличните източници на финансиране за 3 въглищни региона ще се осигури ефективен координационен механизъм с др програми, вкл ФнФ (напр. персонализирани насоки за потенциални бенефициенти, координирани покани за предложения, тематични общи информационни събития/работилници)

МК ще участва в докладването и анализа на постигането на целите на ФСП.

МРРБ е отговорно за изпълнението на мерките от ТПСП, финансирани чрез ФСП в рамките на ПРР 2021-2027 г и ще бъде подпомагано от МЕ в неговата координираща роля.

ТПСП е разработен със съвместните усилия на национални и областни институционални органи и редица заинтересовани страни. По време на подготовката на анализите за ТПСП от външния консултант, ангажиран от ЕК, от началото на 2021 г., бяха организирани различни срещи с ключови заинтересовани страни.

ТПСП е публикуван за обществено обсъждане през август 2022 г и са получени коментари от 37 заинтересовани страни.

ТПСП беше допълнително публикуван за обществено обсъждане в периода 04.11.2022 г. – 05.12.2022 г. като част от оценката на въздействието върху околната среда. Издадено е Решение по

ОВОС 3-2/2023г. Допълнителните изменения в ТПСП ще бъдат консултирани с националния орган.

На 13.08.2023 г. последната версия на ТПСП е публикувана за окончателно обществено обсъждане преди одобрението от Министерския съвет. Резултатите от тази обществена консултация са публични и предложенията са отразени в окончателната версия на ТПСП.

Ангажиране на младежите

За да се ангажира по-младото поколение в изпълнението на ТПСП, периодично ще се организират семинари, кръгли маси и посещения на място за ученици от средните училища, студенти и млади висшисти. Семинарите ще имат за цел да мотивират младежите да останат в региона и да участват активно в диверсификацията на местната икономика чрез различни инициативи за създаване на предприятия, научноизследователска и развойна дейност, образование и заетост.

Мониторинг и оценка

Редовно ще се следи изпълнението за постигане на целите за преобразуване на въгледобивните региони. Друга цел е мониторингът на етапи, свързани с финансирането по ФСП. Изпълнението на ТПСП и операциите ще се осъществяват чрез мониторинг и оценка на индикаторите за резултати от отделните процедури за финансиране и съпътстващите проекти, определени в рамките на ПРР 2021-2027

Орган/органи за координация и мониторинг

МЕ се ангажира с изготвянето на ТПСП. На етап изпълнение, МЕ ще има координираща роля. Управляващ орган (УО) на Програма „Развитие на регионите“ 2021-2027 г. е ГД „Стратегическо планиране и програми за регионално развитие“ в МРРБ и с решение на правителството се ангажира с изпълнението на ТПСП с финансиране от ФСП по ПРР 2021 - 2027 г. В тази връзка УО на ПРР ще участва в оценката и мониторинга на операциите. На местно ниво комитетите ще имат ангажимент да наблюдават изпълнението по ТПСП. Същевременно те ще имат и ключовата роля на посредник и връзка между институциите на национално ниво, отговорни за вземането на решения, и представителите на частния сектор, НПО, гражданите и др. От съществено значение ще бъде участието на общините, местни представители на социалните и икономически партньори, широко присъствие на бизнеса, НПО в областта на екологията, опазването на околната среда, развитието на чисти технологии, ВЕИ, младежки организации, организации в сферата на образованието и науката.

4. Специфични за програмата показатели за краен продукт или за резултат

Позоваване: член 12, параграф 1 от Регламента за ФСП

Обосновка на необходимостта от специфични за програмата показатели за краен продукт или за резултат въз основа на предвидените видове операции

--

Таблица 1. Показатели за крайния продукт

Специфична цел	Идентификатор	Показател	Мерна единица	Междинна цел (2024 г.)	Целева стойност (2029 г.)
----------------	---------------	-----------	---------------	------------------------	---------------------------

Таблица 2. Показатели за резултатите

Специфична цел	Идентификатор	Показател	Мерна единица	Базова линия или референтна стойност	Референтна година	Целева стойност (2029 г.)	Източник на данните	Коментари
-------------------	---------------	-----------	------------------	---	----------------------	------------------------------	------------------------	-----------